

Rennebu, 9. september 1993

Med forbehold om endringer

Statsminister Gro Harlem Brundtland

TRYGGHET FOR FRAMTIDA

Arbeidsledigheten er den enkeltsak som opptar Arbeiderpartiet mest. Arbeidsledighet er farlig for den som rammes. Og mest alvorlig er det for unge mennesker som ikke får brukt sine krefter og sin utdannelse, fordi de ikke får jobb.

Men høy arbeidsledighet rammer oss alle. Det er å sløse med det viktigste vi har: Menneskenes innsatsvilje. Når mange går ledige blir det skapt mindre - og vi får mindre til å løse alle de andre viktige oppgavene.

Derfor har kampen mot arbeidsledigheten vært vår viktigste oppgave de siste årene. Da må vi satse på solidaritet, på felles ansvar og på politisk styring. Etter flere vanskelige år og tunge løft ser vi nå mange gode resultater. Renta er gått ned. Prisstigningen er lav. Ledigheten øker ikke lenger - i motsetning til i nesten alle andre land. Fra flere og flere bransjer kommer nå meldinger om at det begynner å gå bedre.

Norge er på rett vei. Nå gjelder det å holde stø kurs. Vi har mye å tape. Det vi kan tape, er den historiske sjansen til å få ledigheten ned før den biter seg fast på et altfor høyt nivå. Den muligheten må vi nå ikke skusle bort ved dette valget.

Vi må ikke begi oss inn i nye eksperimenter!

Ved åpningen av denne valgkampen henvendte jeg med direkte til velgerne, som avgjør hvem som skal styre de neste fire årene. Det spørsmålet alle må stille seg er dette: Hva slags regjering skal dette landet ha? Ønsker du en regjering som vil bekjempe ledigheten og styrke velferdssamfunnet gjennom Arbeiderpartiets solidaritetspolitikk - eller tar du sjansen på nye eksperimenter med Høyre i førersetet?

Vi satte fram syv punkter som vi ba om tilslutning til. Hvilket svar har vi fått fra de andre partiene? Først sa Senterpartiet at de ikke ville svare. Så svarte de med å fremme sitt eget regjeringsprogram og sin egen statsministerkandidat. SV har svart at de vil samarbeide - om det å endre Arbeiderpartiets politikk. Så skiftet de linje og begynte igjen med sin ensidige kritikk av Arbeiderpartiet, som er det vi har opplevd gjennom disse krevende åra.

Ved innspurten av denne valgkampen vil jeg igjen henvende meg direkte til dem som skal ta valget: Nå er det viktig at dere gir Arbeiderpartiet styrke. Det er da vi best kan sikre stø kurs. Egentlig er det enkelt: Det er når velgerne støtter Arbeiderpartiet at vi kan få gjennomført Arbeiderpartiets politikk!

Vi har hatt medvind i denne valgkampen. Meningsmålingene forteller om stor framgang. Men fortsatt er det mange - nesten en av tre - som sitter på gjerdet og ikke har bestemt seg. Valget er slett ikke avgjort. Disse siste dagene kan være helt avgjørende. Nå må alle som ønsker at Arbeiderpartiet fortsatt skal lede utviklingen stå på - og få enda flere med seg fram til valgurnene.

Det er ikke slik at Arbeiderpartiet vil regjere uansett. Vi kan bare ta ansvar hvis vi får oppslutning om en politikk som vi kan ta ansvaret for!

Hva er så alternativet? Det er usikkerhet og uklarhet om kursen. Og ny usikkerhet om norsk økonomi kan igjen bety økte renter. For - jobben er ikke gjort. Vi ser ny usikkerhet i andre land, med valutauro og økende ledighet. Siden 1990 har den internasjonale økonomien vært inne i det sterkeste tilbakeslaget siden andre verdenskrig. Vi får ingen drahjelp fra utlandet. Tvert imot, vi må fortsatt kjempe i motvind. Da er det enda viktigere hva vi gjør her hjemme, hva vi sammen får til.

La meg minne om en ting: Hver gang det er blitt borgerlig flertall ved Stortingsvalget etter krigen, så har også Høyre inntatt regjeringskontorene. Hver gang, i 1965, i 1969, i 1981, i 1985 og i 1989. Slikt glemmes så altfor lett. Arbeiderpartiet måtte overta, gang etter gang - fordi de borgerlige ga opp og

kastet kortene. Da er det grunn til å spørre: Skal vi ikke holde stø kurs ? Nå, når resultatene virkelig begynner å vise seg? Skal vi ikke ta vare på det vi sammen har klart å skape, i disse vanskelige årene?

For svaret nå; det er ikke store nedskjæringer på statsbudsjettet, slik Høyre vil. Høyre hevder at vi velter en stor gjeldsbyrde på kommende generasjoner og bruker dette som argument for nedskjæringer og for skattelettelser.

Det er faktisk slik i dag at Norge som nasjon bruker mindre enn vi tjener. Men det er riktig at det er underskudd på statsbudsjettet. Hvorfor er det det? Jo, fordi vi bruker penger på å investere - i bedre utdanning for de unge, i bedre veier og jernbane, i bedre miljø. Og - vi bruker midler på å bedre helsetjenestene, eldreomsorgen og omsorgen for våre barn. De to siste årene er det blitt 44 nye arbeidsplasser - hver eneste dag - i helsevesenet, i eldreomsorgen, i skoler og på universiteter.

Dette gjør vi for å få ledigheten ned og for å styrke grunnlaget for velferden. Vi investerer for framtida - for våre barn og barnebarn. Det er også slik vi kan få underskuddet på statsbudsjettet nedover. Vi må følge arbeidslinjen. Vi må bli flere som er med og skaper det vi skal bruke.

Gjennom det nære samarbeidet med fagbevegelsen har vi lykket i vårt dobbelte grep: Å bruke staten aktivt til å styre

og stimulere økonomien - samtidig som vi har brakt kostnadene ned. Det har gjort det mulig å få til en kraftig forbedring av næringslivets arbeidsvilkår, samtidig som vi har kunnet gjennomføre store reformer på mange områder, unngå angrepene på viktige velferdsordninger og hatt rom for økt reallønn de siste åra. Nå må vi ikke en gang til slippe Høyre til. Nå må vi holde stø kurs!

Det er jo Høyres opplegg som vil sende store ubetalte regninger til våre barn og barnebarn. Partiets mål er å skjære kraftig ned på de offentlige budsjettene. Nå sa partilederen i TV-utspørringen at de skulle bruke 10-12 år på dette målet - som er å redusere statsbudsjettet med 100 milliarder. Det betyr 10-12 milliarder i kutt hvert eneste år fram til år 2002. I år har Høyre forslått kutt på 12 milliarder - bl.a. 1 milliard mindre til kommunene. Ja, det ville rammet nettopp eldreomsorgen, helsetjenestene, skolene og barnehageutbyggingen. Og det skal de gjøre for å få rom til skattelettelse til dem som har mest. Valgkampen har ellers vært preget av et Høyre som har rettet sterke og til dels usaklige angrep på Arbeiderpartiet.

Høyre har i valgkampen prøvd å feilinformere om saker som Høyre tror kan trekke velgere bort fra Arbeiderpartiet. Skjemaet om boligtaksering er det verste eksemplet, og mange mennesker er blitt skremt.

Men det er ingen grunn til å la seg skremme. Skattereformen som gjelder fra 1992 innebar at boligskatten gikk ned med 200 millioner kroner! Boligen blir skattet mildere i dag enn da Høyre selv satt ved makten.

Høyre prøver også å gjøre pensjonistene urolige ved å spre vrengebilder av vårt forslag om å øke skatten på de høyeste formuer. Men pensjonister flest vil ikke få noen økning i formuesskatten med Arbeiderpartiets forslag. Formuene er skjevt fordelt i vårt land, og det finnes pensjonister som har høye formuer. Men for at pensjonister skal få noen økning i formuesskatten, må de ha en nettoformue på rundt 330.000 kroner og høyere. Og det har de færreste, for boliger er svært lavt taksert. Men det står det ingenting om i Høyres brosjyrer.

Det siste er partiets påstander om vår kriminalpolitikk. I en annonse denne uka kommer Høyre en serie uriktige og et vrengebilde av Arbeiderpartiets politikk. I TV-utspørringen mandag beklaget Høyres leder det ene punktet, men det var ikke bare en feil i annonsen - det var fem.

Faktum er at siden Arbeiderpartiet overtok ansvaret i 1986 er justissektoren styrket. Antall stillinger i politi og lensmannsetaten har økt med 1.500.

Det er blitt sagt at miljøpolitikken er glemt i valgkampen. Nei, glemmer den - det gjør vi ikke. Vi står overfor store utfordringer også når det gjelder å ta vare på miljøet. Men nettopp det at vi er inne på et godt spor når det gjelder miljøpolitikken, er nok årsaken til at debatten her ikke har vært særlig opphetet.

Arbeiderpartiet har da også gode resultater å vise til. Vi er kommet enda lengre enn det vi har forpliktet oss til internasjonalt:

- Svovelutslippene er redusert med 70%
- CO₂-utslippene har gått ned med 5 % siden 1990.
- Blyinnholdet i lufta er sunket med 33 % på tre år, og utslippene av miljøgifter fra industrien er sterkt redusert.

Det er liten tvil om at vi fører en miljøpolitikk som gjør at vi kan se den unge generasjon i øynene. Vi må ha rot i det nære. Ta ansvar for oss selv og våre egne handlinger. Vi har rett til å bruke naturen, men ikke lengre enn at også framtidige generasjoner har den samme rett.

Noen har lagt vekt på at stortingsvalget er et EF-valg. Men det er jo ikke riktig. Det er det nå flere og flere som blir klar over. Det er ikke Stortingsvalget som er stoppestedet for EF-debatten. Det er det folkeavstemningen som er.

Dette er den demokratiske fremgangsmåten; slik det store, store flertallet i Norge vil ha den gjennomført.

Det er ikke Arbeiderpartiet som tukler med spillereglene, men de partiene som ikke lenger står på den linjen at det er folkeavstemningen som må avgjøre saken.

Arbeiderpartiets landsmøte sa ja til å søke om medlemskap i EF, fordi vi mente at Norge vil være beste tjent med det, at vi kan være med og påvirke utviklingen. Og husk da: Ingen nasjon har tapt økonomisk på å bli medlem i EF - ingen nasjon har måttet oppgi kontroll og styring over egen ressurs for å bli medlem. Slik må det også bli med Norge.

Mange er skeptiske, mange er negative til et norsk medlemskap. Likevel er det stor oppslutning i den norske befolkningen om Arbeiderpartiets og Regjeringens linje;

- at det var riktig å søke,
- at vi må forhandle, samtidig med Sverige og Finland
- at vi må finne ut hvilket resultat vi kan få,
- og la folket avgjøre saken i en folkeavstemning.

Det er bare ved å få EF til å vise kortene gjennom

forhandlinger at vi kan få svaret på om Norge samlet sett er velkommen i EF; på et holdbart og skikkelig grunnlag.

Derfor er vi i forhandlinger; derfor skal vi stå på for å ivareta vitale norske interesser - i fiskerisektoren, for landbruket vårt og distriktene, for råderetten over energiresursene, og for Norges ambisjon om å være pådriver og brobygger for miljø, for fred og for internasjonalt samarbeid.

Får vi ikke et resultat som Regjeringen kan anbefale for det norske folk, for distriktene, for primærnæringene; ja, så har vi ikke et resultat som vi vil gå ut og slåss for.

Tidligere i valgkampen ble jeg spurt om jeg ville tolke de stemmene Arbeiderpartiet får som et ja til norsk EF-medlemskap?

Nei, selvfølgelig ikke. For det stortingsvalget går ut på for oss; det er å be om støtte til å gjennomføre Arbeiderpartiets program i de neste fire år. Dette dreier seg om den nasjonale politikken og den nasjonale styringen.

Og vi vet at det er mange medlemmer av Arbeiderpartiet, også på våre stortingslister, som ikke sier ja til medlemskap. En stemme til Arbeiderpartiet ved dette valget, er en stemme til

en Arbeiderparti-regjering. Da kan du være ja, tja, nei eller!.... t'nei til EF.

Arbeiderpartiet har alltid vært selve garantisten for distriktene. Det vil vi fortsatt være - slik politikken også i de siste årene bærer klart vitnemål om.

Det er viktig at det skal bo folk i hele landet. Landbruket har vært bærebjelken for mye av vår spredte bosetting på bygdene. Det legger vi også opp til at det skal bli i framtiden. Men landbruket kan ikke sikre bosettingen alene. Vi må ved siden av ha et allsidig næringsgrunnlag som kan sikre arbeid og bosetting for den generasjonen som ikke driver gården. Et allsidig næringsgrunnlag er også viktig for at kvinnene ikke reiser ut av bygda.

Hensynet til miljøet er og har vært helt grunnleggende for utviklingen av landbruket de seinere år. Produksjonen må skje innenfor naturens tålegrense. Det vil fortsatt være nødvendig med tiltak for å redusere forurensningene fra landbruket, og å utvikle mer miljøvennlige driftsformer selv om vi på dette området har lagt ned en betydelig innsats som verken næringen selv eller myndighetene behøver skamme seg over.

Vi har de seinere årene gradvis lagt om støtteordningene til landbruket, slik at en større del gis som direkte støtte

uavhengig av produksjonsvolumet. Dette har bidratt til å få ned kostnadene i landbruket. Det har gitt et landbruk som er mer distrikts- og miljøvennlig. Og endringene stimulerer til å holde landbruksarealet i hevd.

Jeg skal være forsiktig med å ta lederen i Nord-Trøndelag Bonde- og Småbrukarlag, Einar Almås, til inntekt for Arbeiderpartiets landbrukspolitikk. Men til Nationen sist fredag uttalte han at han aldri har hatt det så godt som i dag. Han har lagt om produksjonen, redusert kostnadene, lagt om til mer miljøvennlig produksjon og har mer netto igjen enn før.

Grunnen til at dette er mulig for Almås og mange andre er jo at støtteordningene er lagt om til å bli mer produksjonsnøytrale. Det er det Arbeiderpartiets landbrukspolitikk har bidratt til. Vi har fått det til i kamp mot Høyre; ikke sammen med Høyre, slik Anne Enger Lahnstein ynder å si det. Høyre har aldri kjempet for distriktsjordbruket. Det er det vi som har gjort.

Derfor er det vanskelig å forstå den kritikk Senterpartiet og landbrukets organisasjoner retter mot Arbeiderpartiets landbrukspolitikk. Nettopp fordi vi mener at primærnæringene fortsatt skal være viktige og levedyktige distriktsnæringer, har

det vært nødvendig å forandre og forbedre virkemidlene. Den kritikk vi har fått har derfor vært helt urimelig. Gunhild Øyangen vil få en sentral plass i norsk landbrukspolitisk historie, - det er det ingen tvil om!

Vi har ulemper i landbruksproduksjonen i Norge. Men vi har sannelig også fordeler - med ren natur, mye plass, lite forurensing, kjølig klima og god plante-og dyrehelse. Vi har dyktige bønder som er vant til å se etter nye muligheter i sin næringsdrift. Og vi har en bred politisk enighet om at landbruket er noe mer enn ren vareproduksjon. Landbruket representerer kultur-og miljøverdier som ønskes å ta vare på.

Ikke noe er mer misvisende enn at Arbeiderpartiet og Høyre står for den samme landbrukspolitikken. Det Arbeiderpartiet i virkeligheten har oppnådd er å få til en inntektsfordeling innenfor landbruket som også har betydd en styrking av distriktsjordbruket. Mens en kornbonde på Østlandet i 1985 tjente dobbelt så mye som gjennomsnittet i landbruket, ligger han nå på gjennomsnittet. Samtidig er melkeprodusentene i distrikts-Norge løftet opp fra 70-80 prosent av landsgjennomsnittet til over 100 prosent.

Men bygdene kan ikke leve av landbruk alene. Arbeiderpartiet er blitt kritisert for å bygge ned de distriktpolitiske

virkemidlene. Det sies at vi driver med EF-tilpasning. Til det vil jeg si: Hvis det er EF-tilpasning å styrke produksjonsgrunnlaget i hele landet, ja så har vi drevet med EF-tilpasning. Slik vi ser det er velfungerende byer og tettsteder en viktig forutsetning for livskraftige bygder, på samme måte som utvikling på landsbygda er nødvendig for at det skal gå bra i sentrale strøk.

Reiseliv og bygdeturisme betyr stadig mer for næringsgrunnlaget i bygde-Norge. Heller ikke det har skjedd av seg selv. Hør bare hvordan direktøren for Norsk Hotell- og Restaurantforbund, Kjell B. Einarsen valgte å si det:

"I reiselivsbransjen har vi oppnådd de beste resultatene i de perioder vi har hatt AP-regjering. Men dette betyr selvsagt ikke at vi oppfordrer folk til å stemme AP".

Men om Einarsen ikke gjør det, er det nå svært mange som ber om at Arbeiderpartiet skal styre landet videre.

Det er 4 dager igjen til valgdagen. Da er det minst 6 gode grunner for å stemme Arbeiderpartiet.

Grunn nr. 1 er at vi har fått Norge på rett kjøll igjen. I

1986 gikk Norge med stort underskudd - i dag har vi stort overskudd.

Grunn nr. 2 er at renta er lavere enn i nesten alle andre europeiske land. En tung økonomisk byrde er lettet for mange familier og bedrifter. Fortsatt lav rente krever stø kurs.

Grunn nr. 3 er at vi har prisene under kontroll. Den fordelene skal vi ta vare på. Da trenger vi ingen nye eksperimenter, men et godt inntektspolitsk samarbeid.

Grunn nr. 4 er at vi vil bruke de fordelene som nå er skapt til å få flere ledige i arbeid og løse velferdssamfunnets oppgaver. OECD spår at Norge som eneste land i Europa vil få en nedgang i ledigheten neste år.

Grunn nr. 5 er at vi respekterer resultatet av en folkeavstemning om EF. Alle våre representanter vil bøye seg for et flertall i folket.

Grunn nr. 6 er at Arbeiderpartiet skal føre Arbeiderpartipolitikk. Vi fører verken Høyre- eller SV-politikk. Det er Arbeiderpartiets politikk som gir resultater.

Så er det en god grunn for ikke å stemme Arbeiderpartiet. Hvis du mener Norge nå trenger en helt annen kurs, bør du ikke stemme Arbeiderpartiet. For vi vil fortsette den kursen vi har lagt.

Vi er på rett vei. Skal vi klare veien videre og bekjempe ledigheten og sikre velferden er det ikke plass for eksperimenter. Meningsmålingene peker den rette veien for oss. Men ingen ting kan tas for gitt. Vi må alle stå på fram til valgdagen.

Lykke til og godt valg!